

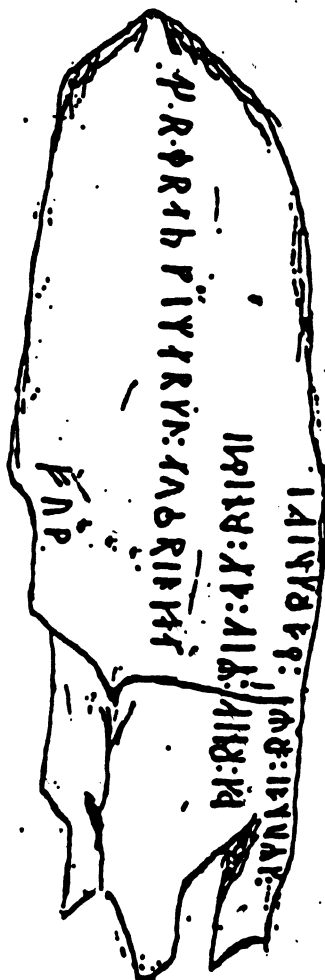

Medlemsblad for
Hringaríki Slektshistorie-lag

Nr. 2.

Desember 2002

Árgang 12.

HRINGARIKI

Medlemsblad for Ringerike Slegtshistorielag. Stiftet
25.april 1991. Redaksjon: Eigil Elsrud, Kjell Hallmann,
Thorleif Solberg.

Redaksjonen har ordet:

Redaksjonen konstaterer med glede at vi har begynt å motta innlegg fra medlemmer utenom "den faste stab". Nye slekter blir omtalt og nye problemstillinger tas opp. Dette gjør innholdet i Hringariki mer variert og interessant.

Redaksjonen øver ingen sensur. Alle artikler står for forfatterens egen regning. Men vi er fortsatt mottakelige for tilbakemelding fra leserne, enten det er ris eller ros. Vi håper medlemmene av Ringerike Slektshistorielag vil forsette den trend som nå er igang.

INNHALDSFORTEGNELSE:

Trygve Berge: Ynglingeætta på Ringerike og Milder-Alv Erlingssons etterkommere,	s.2
Eigil Elsrud: Rettelse,	s.31
Gunnar Thon: Litt om Thorer Iversen Horn's slekt på Hadeland,	s.32
Rudi Løken, vårt første æresmedlem,	s.39
Svein Arnolf Bjørndal: Lars Jonsen og Marthe Mikkelsdt fra Norderhov og deres slekt,	s.40
Utdrag av brev fra Rolf Syvertsen,	s.50
Ragnvald Lien: Langvandsbråten i Lunde,.	s.51
Ragnvald Lien: Retting av feil,	s.70
Ragnvald Lien: Utvandring fra Nyhus i Strømsodbygda,	s.71
Program for Ringerike Slektshistorielag, Litteratur til salgs, Ringerike Slektshistorielags styre,	s.79

Ynglingeætta på Ringerike og Milder-Alv Erlingssons etterkommere.

Av Trygve Berge

De fleste tror at Ynglingatal er m.a. ei fortløpende ætteliste fra Fjolne til Ragnvald Olavsson. Det er ikke tilfelle. Den eldste kongen det fortelles om er Agne Dagsson, eller rettere hans far Dag. Denne Dag synes være identisk med Flateyarbokas Halvdan gamle. Når en kjenner til dette med at hvilket navn som er brukt om samme person, så vet en det avhenger av kilden. Navn kan opptre i m.a. i forskjellige språkformer, eller så kan tilnavn benyttes. Dette nevnes fordi når en sammenligner Saxos ætteliste fra Svipdag og fremover i tid, vil en se at den er i god overensstemmelse med tilsvarende ætteliste i Flateyarboka. (Fundinn Noregs og Hversu Noregr bygdis).

I det første verset i Ynglingatal heter det at Fjolne druknet i "vindstille våg". Dette utsagn er allerede i Ynglingesagaen tatt for å være en kjenning. En oppfatter det som en kjenning for mjøden i et mjødkar. Digert måtte det mjødkaret være. Og innomhus måtte det stå. Jeg mener at det skal oppfattes nettopp som det står. Aun eller Åne den gamle er en konge som ikke skal regnes til ætta. Fortellingen om Aun er av symbolsk art. Den forteller om hvor mange generasjoner Ynglingene satt i Uppsala fra Agne Skjalfarbonden til Ingjald Illråde og sønnen Olav ble jaget derfra. Det var Agne Dagsson/Halvdansson som flyttet kongsete til det sted han fikk sitt tilnavn fra; "Seikjylfar". De som Norsk kan, vet hvor det stedet er.

Den første konge i Uppsala, etter at Ynglingene Ingjald Illråde og sønnen Olav var jaget derfra for godt av Ivar Vidfamne, muligens med god hjelp av faren Halvdan Snjalle, var Ivar Vidfamne. Av sagabruddstykket Sogubrot går det fram at det var nettopp det Ivar fvidfamne gjorde, druknet i vindstille våg. Han druknet i en våg i finskebukta, der de nettopp lå for vindstille. De kongene i Ynglingatal som er nevnt foran Dag, alle med tilnavn, var konger i Uppsala etter Ingjald Illråde, men de var ikke av forfedrene til Ragnvald Olavsson, til hvis ære Ynglingatal ble kvedet. Dette skrives for at en skal kunne forstå bedre det jeg skriver om Olav Tretelgja Ingjaldsson og hans sønn Ingjald.

Forøvrig vil det føre forlangt å komme inn på de metoder og teknikker jeg bruker for å komme frem til de resultater jeg gjør.

Bakgrunnen for denne tekst var at jeg kom over at "sjørøveren" Alv Erlingsson, også kalt Milder-Alv og Mindre-Alv hadde etterkommere. Etter det jeg har oppfattet er ikke det alment kjent. Når så Alv hadde sine røtter på Ringerike var det naturlig å starte med hvordan Ynglingene kom til Ringerike. Det står skrevet her:

Der ligger et land mot den evige sne,
 I revnene kun er det vårliv å se.
 Men havet går til med historie-dønn,
 og elsket er landet som or av sønn.

1. **Yngvar Eysteinnsson** også kjent som Anguin f. ca 475 ± 25, Yrke/Tittel: Konge. Hans far Eystein ble drept på Lovunden av Solve Hognesson. Deretter ble Solve konge i Svitjod i lang tid. Eystein hadde en eldre bror, Åsmund, som var konge før Eystein. Yngvar kan da ikke ha vært helt ung da han ble konge. Ynglingatal sier om hans død:

Da kom flukten / for Yngvar
 -Syslas folk-
 som øydd hadde / den lyslette
 -ved Stein-
 Østlig hær / som høvding drap / og østhavets
 -hovding Sonsk-
 bølgeskvulp/ ved graven syng.

Når en leser Ynglingesagaen vil en se at det er flere forhold som ikke stemmer hvis en plasserer Svitjod ved Stockholm. Svitjod må derfor ligge et annet sted. Derfor leser eller tolker jeg dette verset slik: Navnet Sysle eksisterer i dag som stedsnavn på Modum mellom Vikersund og Krøderen. Dette kan være en reminisens av det Heimskringla kaller Adalsysla. En må også skille på det at dette er et stedsnavn i motsetning til det administrative begrepet syssel. Med adal må menes at det er adelen, dvs. kongen og høvdingene som bor der i Adalsysla. Yngvar ble drept ved Stein. Det kan være, og sannsynlig er, Stein på Ringerike. Yngvar og de andre som ble drept, ble gravlagt ved sjøen. Mon tro om ikke gravhaugene ved Borre hører hjemme i denne sammenheng?

Barn:

2. i **Anund Yngvarsson** f. 500 ± 20.

ii **Olav Yngvarsson** f. 505 ± 30, Yrke/Tittel:

Fylkeskonge. Olav hadde ei datter Bryngerd, mor til Jøkul Narvesson. Jøkul var jevngammel med Torstein Vikingsson som var far til Fridtjof den frøkne. Fridtjof skulle etter dette være i 30-årene da kong Ring døde. Olav, bror til kongen i Svitjod, rådde for Firda fylke.

2. Generasjon

2. **Anund Yngvarsson** også kjent som Sigvald f. 500 ± 20, Yrke/Tittel: Konge. Anund for øst i landet for å hevne far sin. Han herja i landet og tok mye gods. Om høsten dro han hjem til Svitjod. Her kan man ha opphavet til sagnet om slaget mellom kong Vejne(Hunerkongen på Veien) og kong Tane(Danekongen Anund) som sto på Tandbergmoen. For Anund må ha seiret i et slag. Deretter må han ha satt igjen en landervernsmann med en hærstyrke. Disse kan ha bodd på Berg - Tandberg og Ringåsen, senere Hesleberg. Anund omkom i et jord og steinskred, satt i scene av

en halvbror kalt - med tilnavnet? -Sigurd. Om Anunds bror Olav er den samme som Sigurd vites ikke.

Barn:

3. i **Ingjald Anundsson** f. 525 ± 15.
3. Generasjon

3. **Ingjald Anundsson** også kjent som Ingjald Illråde, Sigar, Ingel Jernhanske. f. 525 ± 15, Yrke/Tittel: Konge, g. N.N Hjartmarsdtr, (datter av Hjartmar). Brant inne flere av fylkeskongene i Svitjod og la deres fylker direkte under seg. Som landevernsmann på Østlandet/Ringerike hadde han en mann ved navn Åke. I Smålandske Antikviteter av Petter Rudbäck nevnes Åke år 594 som Åke i Berg. Romerike hadde egen konge, jarlen satt på Nes. Nevnes kan det her at nordre og søndre Land kan være rester av det gamle Hunaland. Kommer en sørfra heter det Hunndalen ved Raufoss. Dette området - Toten og Land - ser på dette tidspunkt, ca. år 550 til 600, ikke ut til å være erobret av Danene. Ynglingesagaens fortelling om Ingjald Illrådes kone og hennes forfedre gjelder Ingjald Helgesson, far til Olav Kvite, konge i Dublin. Ingjald ble etter Ynglingesagaen i Heimskringla innebrent på gården Rønning i Svitjod.

Barn:

4. i **Olav Ingjaldsson** f. 0577.

Hun tok oss i fanget, dengang vi var små,
og gav oss sin saga med bilder på.
Vi leste så øyet ble stort og vått;
da smilte den gamle og nikket blot.

4. Generasjon

4. **Olav Ingjaldsson** også kjent som Ring, Alv, Odin, Sveigde, Svan den raude. f. 0577, Yrke/Tittel: Konge, d. 24 apr 0649. Er født i Svitjod. Data kjennes etter råding(datering) og slakting(dekryptering av m.a. skjult tekst) av runesteinen Peter Tandberg fant på Ringåsen på Ringerike i år 1990. I Smålandske antiqviteter heter det: "När Ring föddes ock kom til världen, hade han en sten i höggra handen og segerhuva på huvudet." At han var født med en stein i høyre hånden tolker jeg det symbolsk slik at han eide ett sted, et større område eller en større gård ved navn Stein. Dette kan ikke være annet enn Stein gård på Ringerike. Olav er også omtalt to ganger i Ynglingatal. Første gang omtalt da han var nære på å bli innebrent sammen med sin far.

"Grunnet nattens
svikefulle ferd
-nyrydningsmannen-
flytta Sveigde
da til Stein
-den storsinmede-
vesle barnet

som svidd var
gjennom lønngang løp
og sollyset
-i Jotunbygda-
over høvding skinte."

Olav var minst to ganger i det Østromerske riket. Første gang han for, var han kun 14 år, altså i år 591. Deretter, etter å ha returnert fra "Romariket" til Romerike ble han gift med datter til Romerikskongen. Kongen døde og siden han ingen sønn hadde overtok Olav riket. Siden likte han seg ikke der og overlot styringen til Jorvard jarl på Nes. Olav eller Ring som han gjerne kaltes, dro så på hærferd i vesterhavet, men deretter til Grekenland. Altså det Østromerske riket. Hvor lenge han der var og der bedrev, vites ikke. I hans tid ble det Østromerske riket styrt av det Heraklidiske dynasti (610-711). Det ble grunnlagt av Heraklid som døde år 641. Det skulle vel ikke være...?...?...nei...nei...det tør jeg ikke skrive. Det virker for fantastisk. Men hvem vet? Det ser ut til at Ring/Olav satt som underkonge i Svitjod, - under Ivar vidfamne? I Sturlaugs saga Starfsame kommer Sturlaug og hans fostbrødre seilende til Vermland for å besøke Ring Jarl. Ring var på denne tid i Svitjod. Dette Vermland kan neppe være annet enn dagens Romerike som var i Rings besittelse. Der på Romerike finnes også elva Vorma. Det er mulig at den tids Vermland i tillegg til dagens svenske Vermland også inkluderte Solør, Romerike og Ringerike, kanskje Toten og Hadeland. Romerike og Ringerike synes ha fått sine navn etter denne tid, sannsynligvis takket være nettopp Olav Tretelgja som kom tilbake fra det Øst-Romerske rike og på sine eldre dager slo seg ned på Ringerike. Det var da Fridtjof den frøkne kom på besøk. Det var kanskje ikke så tilfeldig, når en vet at hans søster kalt Vefrøya - muligens en tittel - ser ut til å ha bodd på Ringerike, kildene nevner gården Vé. Kanskje har hun vært prestinne for Frøy eller Frøya og ligger gravlagt på Veiginfeltet? Vefrøya hadde to barn, Raud og Ravn den høye. I tillegg fostra hun en ved navn Svipud samt kong Rings datter Åsa. Åsa, eller Åsa hin vene som hun også kalles, ble gift med Styrlaug den starfsame Ingolfsson. Styrlaug, hans mor og tre brødre samt i runeslaktet Åle(Olav) og Åsa nevnes i en runeinnskrift datert 632. Av runeslaktet framgår det at Styrlaug er født år 614. Åsa ble etter kong Rings død, gift med Åsmund Åkesson. Jarngerd het søster til Vefrøya(og dermed også søster til Fridtjof). Jarngerd hadde en sønn Åke og en søster Snølaug. I Åsmunds saga kappabane, der det fortelles om drapet av kanskje den siste Hunerkonge, Hildibrand hunakappe Helgesson, nevnes en ved navn Eivindur skinnhøll. Av Runeslaktet (Ringåsen) framkom det at runeristingen var gjort av en Eivind, med disse (rune)tegn: "EVITIR". Leses Eivi(n)dir. Og baklengs: Rit i Vé! Altså: "Eivind skrev i Vé". Véet er da gravhaugen som kong Ring ble gravlagt i. Olav døde 72 år gammel og ble gravlagt i Ringåsen slik som Wiel skriver.

Barn:

5. i Halvdan Olavsson f. ca 648.

6. ii Ingjald Olavsson.

iii Åsa Olavsdr også kjent som Åsa den fagre, f. 605

± 5, g. (1) Sturlaug Ingolfsson, også kjent som Styrlaug den Starfsame f. 0614, Kilde/Div: 28 des 0632, Runeslakt angir alder: 18 år., g. (2)

Åsmund Åkesson, f. 605 ± 5 / 633?, (sønn av Åke Jarngerðsson og Ingebjørg Ingvarsdr). Åsa Kilde/Div: 28 des 0632, Nevnt i runeslakt. Åsa må ha vært gift først med Styrlaug Ingolfsson, deretter med Åsmund Åkesson. Hennes ekteskap med Styrlaug må ha funnet sted like etter år 632. I runeslaktet på den innskrift som Styrlaug og søskenene forkommer, nevnes Åsa og Ring og at "dei to uroa eg", dvs. Styrlaug. Styrlaug har tydeligvis gitt far og datter, kong Olav Tretelgja og Åsa datter hans, noe å tenke på. På dette tidspunkt er Styrlaug 18 år. Har han overrasket dem, sin unge alder til tross, med et frieri? Styrlaug og Åsas barn må være født før år 649, da synes Styrlaug være ute av saga. Av deres barn nevnes to i Styrlaug's saga og fire i Gange-Rolfs saga. Kong Ring faller i slag mot kongen i Hundingjaland(Hunaland). Ennå eksisterer Hunerne, det er deres endelikt som det fortelles om i Åsmund's saga kappabane. Åsmund og faren Åke - som ennå lever i år 649 - var på hærtog på denne tid. Når de kommer hjem nevnes Eivind Skinnhøll som en beiler til Åsa. Han var ingen kriger, men av god ætt, han holdt seg til de som ordnet med maten i kongsgården. Det er sannsynligvis denne Eivind som har ristet runene på kong Rings gravstein. Åsa var usikker på hvem hun ville gifte seg med, men Åsmund ga beskjed om at hun skulle gifte seg med ham. Åsa aksepterte dette på betingelse av at Åsmund skulle ta livet av den som hadde drept far hennes. Det gjorde Åsmund, og dermed var det ute med Hunerdynastiet. Styrlaug: Hadde tre brødre: Styrbjørn, f. 593, Torkil f. 600, disse to døde i austriki med Ingvar år 632, og broren Lambe f. 609. Ingigerd het deres mor, f. 567. I følge Styrlaug's saga var Styrlaug jevngammel med Åke sønn av Jarngerð i Berg.

Åsmund: Åsmund's far Åke er neppe den Åke som var landevernsmann hos Ingjald Illråde Anundsson. Åke den eldre kan tenkes være far til Jarngerð på Berg sin mann, eller til hennes sønn Åke Jarngerðsson. Eller så har man benyttet feilaktig farens navn Åke på sønnen Åsmund. Åsmund og Åke kan da tenkes være en og samme person. Åke den eldre må i tillegg ha vært en del eldre enn Jarngerð. Det er lite sannsynlig, men ikke umulig, at Åsmund's far Åke faktisk er Åke Jarngerðsson. Disse to kommer nemlig fra hærtog etter at kong Ring døde. Trolig høsten 649 eller år 650. Åke Jarngerðsson var da 36 år. Åsmund kan da neppe være stort mer enn 15-17 år. Er ætta slik: Åke - N.N gm. Jarngerð - Åke - Åsmund? Barn av Åsmund og Åsa kjennes ikke med unntak av Saxo. I ættelistene nevnes at Åsmund er gift med Åsa, datter av kong Oluf i Vermland. Der nevnes to sønner og to døtre, men disse hører hjemme i helt andre sammenhenger. Om denne Åsmund er den samme som Åsmund Berserkerbane nevnt i "Egils saga og Åsmund Berserkerbane" er jeg usikker på.

Vi sprang ned til fjorden, vi stirrede mod
den askegrå bauta, hvor gammel den stod;
hun stod der enn eldre, sa ingenting;
men stensatte hauger lå rundt i ring.

5. Generasjon

5. **Halvdan Olavsson** også kjent som Halvdan Kvitbein, Gaut, Gøte. f. ca 648. Da Halvdan ble tatt til konge framgår det at fosterfar hans ble drept da Rinkerikingene kom og ville ha Halvdan utlevert slik at han kunne bli deres konge. Hadde Halvdan vært myndig ville han selv kunne avgjort den saken. Etter Ynglingesagaen ser det ut til at dette må ha skjedd noen år etter faren Olavs død. Åsmund var etter sagaen om ham konge etter kong Ring. Hvor lenge vites ikke, men Halvdan ble neppe konge før ca. år 655. Det er rimelig å regne med at han var konge til litt utpå 700-tallet. Setegård høyst sannsynlig Stein.

Barn:

7.	i	Gudrød Halvdansson f. 685 ± 10.
	ii	Eystein Halvdansson.
8.	iii	Ring Halvdansson.

6. **Ingjald Olavsson** også kjent som Sæfare og Vanlande. Kilde/Div: Var jarl i Småland. Deretter trolig innsatt som underkonge i Svitjod av Ivar Vidfamne eller Harald Hildetann. Ser også ut til å være nevnt i Styrlaug's saga Starfsame med navnet Ingifrey, om da ikke Ingifrey er Ivar Vidfamne. Styrlaug ble landevernsmann der hos Ingifrey. Styrlaug fikk siden kongsnavn. Ut fra Ynglingatal kan det se ut som Ingjalds sønn Ulv ved et uhell ble brent på likbålet til sin far da han skulle sette fyr på bålet.

Barn:

9.	i	Sylgja Sæfaresdtr.

6. Generasjon

7. **Gudrød Halvdansson** også kjent som Gautrek f. 685 ± 10, g. (1) Randvi Rodbjartsdtr, g. (2) Alfhild Halvdansdtr. Setegård trolig Stein på Ringerike.

Barn med Randvi Rodbjartsdtr:

10.	i	Olav Gudrødsson f. 715 ± 20.

Barn med Alfhild Halvdansdtr:

ii **Ketil Gautreksson** også kjent som Algaut. Ketil er far til den Gauthild som var gift med Ingjald Helgesson som var far til Dublinkongen Olav Kvite, død ca. 872.

iii **Rolf Gautreksson.** Rolf tillegges to sønner Eirik og Gautrek. Denne Gautrek var med på kong Rings side i Bråvallaslaget.